

یادداشت

مهدی حسن زاده

خطر سپردن تیغ جراحی به مدیر کم تجربه

انتصاب اسماعیل سقاب اصفهانی به عنوان معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی، موجی از واکنش‌ها را به دنبال داشت. بخشی از واکنش‌ها سیاسی و ناظر به گرایش سیاسی سقاب و همکاری مداوم وی با شهید رئیس‌ی و دولت قبل است‌واز این منظر بخشی از اصلاح‌طلبان به عنوان متحد اصلی دولت فعلی، این انتصاب را برنتابیدند. واضح است که از منظر نگاه ملی، گرایش سیاسی نباید معیار انتصاب افراد در سمت‌های تخصصی باشد، اما لازم است از منظر صلاحیت‌های تخصصی، انتصاب صورت گرفته بررسی و نقد شود. نخست باید به اصل وجود بحران در حوزه انرژی اذعان داشت. قطعی مداوم برق واحدهای صنعتی و حتی خانوارها، آمار ۶میلیارد دلاری واردات بنزین تا پایان سال جاری، افت روزافزون فشار گاز در مخزن پارس جنوبی، مصرف بالای مازوت در نیروگاه‌ها و اثر آن بر سلامت مردم، کمبود جدی منابع آبی و زنگ خطر هشدار در تهران، مشهد و برخی کلانشهرها در موضوع آب، تصویری است که ما از وضعیت مصرف انرژی داریم و واضح است وضعیت موجود قابل تداوم نیست. در چنین شرایطی اصلاح در نظام انرژی کشور ضروری است و اقدام رئیس جمهور در تشکیل سازمان بهینه‌سازی ومدریریت راهبردی انرژی، اقدامی مهم و یک گام در راستای فاصله گرفتن از بیان مشکلات به‌سوی اقدام عملی است. با این حال این سازمان، رویکرد مدیر منصوب شده و نقشه راه دولت در حوزه انرژی ابهام‌های جدی دارند که باید بررسی کرد.

■ رویکرد سقاب اصفهانی در حوزه انرژی چیست؟

هنوز پاسخ روشنی در این باره وجود ندارد و باید منتظر رونمایی از طرح وی درباره اصلاح نظام انرژی کشور باشیم، اما نگاهی به برخی همراhan و حامیان وی نشان می‌دهد که رویکرد وی به شوک‌درمانی نزدیک است. لازم نیست شگاف‌های اجتماعی و سیاسی و مخاطرات نظامی که با آن مواجه بوده وهستیم را فهرست کنیم. با این شگاف‌ها و این مخاطرات، هر اقدام شوک آور تبعات جدی خواهد داشت و باید از آن حذر کرد و به جای شوک درمانی، نسنخه‌های تدریجی در موضوع اصلاح نظام انرژی را مدنظر داشت.

■ رویکرد دولت در موضوع اصلاح نظام انرژی چیست؟

پیش از هر اقدامی درباره تشکیل سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی و اقدام برای اصلاح نظام انرژی کشور، باید توجه کرد که دولت به معنای رئیس جمهور، معاون اول وی و دستگاه‌های مرتبط با موضوع انرژی باید به درک مشترکی درباره طرح و ایده اصلاح نظام انرژی برسند. در حقیقت این طور نیست که یک دستگاه تازه تأسیس با عنوان سازمان بهینه‌سازی، طرحی برای اصلاح نظام انرژی کشور روی میز دولت بگذارد، بلکه باید وزارت نفت و وزارت نیرو و سایر وزارتخانه‌ها وسازمان‌های مرتبط، ایده مدنظر برای اصلاح نظام انرژی را بپذیرند تا با آن همراه شوند. حتی سایر بخش‌ها که باید ابعاد اجتماعی وامنبیتی طرح را مدیریت کنند نیز باید به ایده اصلاح نظام انرژی وقوف کامل داشته و بتوانند تبعات این مسئله را از منظر حوزه کاری خود بررسی و تصمیم‌های لازم در این باره را اتخاذ کنند.

■ سازمان بهینه‌سازی نقطه ثقل طرح اصلاح نظام انرژی می‌شود؟

با آنچه در پاسخ به پرسش قبلی گفته شد، مشخص می‌شود که عملاً سازمان تازه تأسیس با مدیری کم‌تجربه وفالقذ وزن وسابقه لازم برای تعامل با دستگاه‌های دولتی وخارج از دولت از جمله مجلس، کار بسیار سخت نزدیک به ناشدنی برای هم‌رسانوی مجموعه دولت وخارج از دولت با طرح مذکور دارد. در حقیقت هم‌سازمان بهینه‌سازی به دلیل تازه تأسیس بودن وهم مدیر منصوب شده به دلیل فقدان تجارب مرتبط قبلی، بعید است بتواند نقطه ثقل اجرایی طرحی شود که ابعاد آن بسیار فراتر از حوزه اقتصاد است وباید از نحوه سیاست‌گذاری انرژی در بالادست نفت، گاز وبرق تا توزیع یارانه در بخش حمایتی واز ابعاد اجتماعی طرح در حمایت از اقشار آسیب‌پذیر در این موضوع تا ابعاد امنیتی طرح را بتواند مدیریت کند وچنین گستره وسیعی از مدیریت از توان سازمانی تازه تأسیس ومدریری تازه‌کار خارج است. در هر حال انتظار می‌رود جراحی انرژی که امروز دیگر قطعا به اولویت جدی دولت تبدیل شده ونمی‌توان بیش از این آن را به تأخیر انداخت، با ایده مشخص ودور از هیجان وشوک درمانی، سازوکار اجرایی وسازمانی مطمئن وافراد مجرب ومنتخب پس داده جلوربد تا این طرح با حساسیت وبزرگی که دارد به سرنوشت تلخ آبان ۹۸ دچار شود.

فراخبر

هدایت جاوید | بیست و چهارمین اجلاس نخست‌وزیران سازمان همکاری شانگهای (SCO)، فرصت خوبی است تا مقامات کشورمان ضمن حضور در چنین رویدادی، تقویت همکاری وهم‌گرایی منطقه‌ای را به‌عنوان یک راهبرد مهم هدف‌گذاری شده در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بار دیگر صراحتاً اعلام کنند. بر این اساس، محمدرضا عارف، معاون اول رئیس جمهور برای شرکت در نشست مذکور که قرار است امروز در مسکو برگزار شود، عازم سرزمین یخی شده‌است. وی علاوه بر شرکت وسخنرانی در گردهمایی اصلی، با برخی سران و مقامات کشورهای عضو شانگهای در زمینه بررسی راه‌های توسعه همکاری‌های اقتصادی، انرژی و ترانزیتی نیز دیدار خواهد کرد.

■ اسند آماده امضا

افزایش استفاده از پول‌های ملی در مبادلات تجاری، توسعه پروژه‌های مشترک انرژی وحمل‌ونقل وتقویت همکاری‌های منطقه‌ای محورهای اجلاس نخست وزیران سازمان همکاری شانگهای عنوان شده است. عارف در نخستین گام سفر رسمی اش، دیروز به محض ورود به مسکو با میخائیل میوشوستین، نخست‌وزیر روسیه دیدار داشت.

معاون اول رئیس جمهور در این مصافحه با قدردانی از مواضع وحمايت‌های کرملین در مجامع بین‌المللی از ایران به خصوص در موضوع مکانیسم ماشه، تأکید کرد: «سازمان‌های مانند بریکس، شانگهای و اوراسیا از ظرفیت‌های قابل توجهی برای گسترش همکاری‌های مشترک برخوردار هستند. وی صبح‌دوشنبه پیش از عزیمت به روسیه در فرودگاه مهرآباد درباره برنامه‌ها و اهداف سفرش،

اظهار نظر ابراهیم فیاض وواکنش علی مطهری وبرخی رسانه‌ها

دوباره نام شهید مطهری را به صدر موضوعات رسانه‌ای کشانده است

در باب حکیم انقلاب حکیمانه سخن بگوییم

گروه سیاسی | علی مطهری فرزند استاد شهید مرتضی مطهری در واکنش به ادعا‌های اخیر ابراهیم فیاض، گفت: سخنان فیاض درباره شهید آیت‌الله مطهری کاملاً بی‌اساس وفاقد هر گونه سند است.

بنا بر روایت فارس، مطهری همچنین دفاعیاتی که پس از ادعا‌های فیاض منتشر شده را نادرست دانست و توضیح داد: برخورد‌های شتاب‌زده وغیردقیق نیز می‌تواند به اندازه اظهارات نادرست اولیه آسیب‌زننده باشد. در این میان، پیش از هر قضاوتی به نظر می‌رسد اظهار نظر درباره بزرگان انقلاب اسلامی، اقتضائات و استلزاماتی دارد که رعایت آن‌ها از سوی گویندگان، ضروری است؛ چنان‌که به نظر می‌رسد در ماجرای اظهارات ابراهیم فیاض هم سهوی از همین دست رخ داده باشد؛ سهوی که البته بلافاصله از سوی او تصحیح شد.

■ ماجرا از چه قرار است؟

روز جمعه ویدئویی از «ابراهیم فیاض» پژوهشگر حوزه

اظهار نظر درباره بزرگان انقلاب اسلامی، اقتضائات و استلزاماتی دارد که رعایت آن‌ها ضروری است؛ به نظر می‌رسد در ماجرای اظهارات ابراهیم فیاض هم سهوی از همین دست رخ داده باشد

جامعه‌شناسی واستاد گروه مردم‌شناسی دانشگاه تهران در فضای مجازی منتشر شد که در آن درباره شخصیت علامه شهید مرتضی مطهری مدعی شده پیش از انقلاب، او را به عنوان یک آخوند انقلابی قبول نداشتند و او را شاهنشاهی می‌دانستند!

وی برای رفع تعجب مخاطب یا مجری که می‌گوید «ادعای خیلی بزرگی است» این گونه دلیل می‌آورد که یکی از مسئولان امنیتی راست‌گرا در نهادی در نیاوران به اسنادی دست یافته که نشان می‌دهد آقای مطهری ۳۵ تا ۳۷ نامه خطاب به شاه نوشته که در آن‌ها از عنوان «علیحضرت» استفاده کرده است. فیاض ادامه می‌دهد: او(علامه شهید

مرتضی) تا پاریس نرفته و با امام(ره) صحبت نکرده بود، انقلابی نشده بود؛ بعد که از پاریس بازمی‌گردد و در ۶ ماه دوم پانچ‌سخنرانی که کتابی می‌شود انقلابی می‌شود و فرقان هم به همین خاطر پس از انقلاب او ترور کرد که او انقلابی نبوده (و حالا رئیس شورای انقلاب شده).

■ پاره‌تن امام(ره) چطور انقلابی نبوده؟

علی مطهری در واکنش به ادعا‌های اخیر ابراهیم فیاض تأکید کرد: اگر چنین نامه‌هایی وجود دارد، فیاض باید آن‌ها را در معرض دید عموم قرار دهد، در غیر این صورت موظف است هر ۳۷ مورد را در دادگاه ارائه کند.

وی همچنین گفت: ادعای فیاض مبنی بر اینکه استاد مطهری پس از سفر به پاریس وملاقات با امام خمینی(ره) تازه «انقلابی» شده، هیچ ارتباطی با واقعیت ندارد.

مطهری عنوان کرد: استاد پیش و پس از سفر پاریس در مجموع ۲۵ سخنرانی ایراد کرده‌که کتاب آینده انقلاب اسلامی از آن‌ها استخراج شده است. کسی که در ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ به دلیل سخنرانی علیه‌شخص شاه ۴۵ روز زندانی وحتی تا مرز اعدام پیش‌رفته است، چگونه می‌تواند صرفاً پس از ملاقات با امام خمینی(ره) انقلابی شده باشد.

استاد مطهری سال‌ها پیش و پس از آن نیز به دلیل سخنرانی درباره فلسطین، جمع‌آوری کمک برای مردم آن منطقه و همچنین وقایع مربوط به حسینی‌ه ارشاد چندین بار بازداشت وبازجویی شده است.

مطهری با اشاره به سابقه روابط نزدیک پدرش با امام خمینی(ره) گفت: استاد مطهری نزدیک‌ترین فرد به امام بود. مطهری با تعجب و تأسّف اظهار کرد: فیاض حتی ترور استاد مطهری توسط گروه‌فرقان را نیز با ادعای «شاهنشاهی بودن» اوموجه جلوه داده است.

او گفت: «این حرف‌ها حیرت‌آور است. کسی که ستون فکری نهضت اسلامی وامین امام خمینی(ره) و «پاره‌تن» ایشان بود، چگونه ممکن است شاهنشاهی باشد؟».

■ ابراهیم فیاض: شهید مطهری حکیم انقلاب بود

اما پیش از واکنش روز گذشته علی مطهری، ابراهیم فیاض در گفت‌وگویی رسانه‌ای درباره اظهاراتش توضیح داد.

ابراهیم فیاض گفت: صحبتی که از او منتشر شده در حاشیه یک گفت‌وگو درباره مسائل اجتماعی بوده و ضمن آنکه اساساً تقطیع شده است. فیاض در واکنش به انتشار تیزر مورد اشاره اظهار کرد: این اقدام توهینی به مرتضی مطهری بود.

وی گفت: داستان از این قرار بود که از طرف مرکز پژوهش‌های مجلس افرادی با دوربین‌های فیلم‌برداری آمده بودند تا درباره تحولات جنسی در جامعه صحبت کنیم. قرار بود صحبت‌ها کارشناسی باشد. در آخر من هم پس از ۶ ساعت کلاس و درس دادن بحثم به اینجا رسید. اصلاً قار نبود که کار رسانه‌ای باشد. بحث به اینجا رسید که فرقان آقای مطهری را شاهنشاهی می‌دانست و به همین دلیل او را ترور و به قول خودشان اعدامش کردند. کل بحث این بود.

در مورد نامه‌ها هم یکی از دوستانم که سال‌هاست با او آشنا هستم وزمانی مسئولیتی داشت که توانسته بود اسناد کاخ نیاوران را ببیند. او به من گفت که آنجا حدود سی و اندی نامه از آقای مطهری است. من هم به این دوست اعتماد دارم و او را آدم راستگو، درستکار و مستشرق می‌شناسم. فرضاً اینکه چنین نامه‌هایی هم وجود داشته باشد نامه «فدایت شوم» نبوده و آقای مطهری کار بدی نکرده است. خود حضرت امام(ره) هم قبل از ۴۲ برای شاه نامه می‌نوشت و نامه‌های آن موجود است. من اصلاً نگفتم‌که مطهری شاهنشاهی بود. من مطهری را حکیم انقلاب می‌دانم؛ این را هم در مقام تحصیلکرده در علوم اجتماعی می‌گویم.

منشور سازمان ملل متحد، علیه‌دولت آمریکا در دیوان بین‌المللی دادگستری به منظور دریافت غرامت از خسارت‌های وارده، دادخواست خود را ارائه کند.
۳- ایران می‌تواند مطابق ماده ۵ بیانیه الجزایر (۱۹۸۱) دادخواست حقوقی خود را برای اخذ غرامت به دیوان داوری ایران و آمریکا (۱۹۸۱) ارائه کند؛ چرا که مطابق بند یک اصول کلی این بیانیه اشعار شده است: ایالات متحده آمریکا با تعهد می‌نماید که سیاست ایالات متحده این است و از این پس این خواهد بود که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم، سیاسی و یا نظامی در امور داخلی ایران مداخله نکند.

۴- اگرچه محکومیت آمریکا و رژیم اسرائیل به دلیل حق وتو آمریکا در شورای امنیت سازمان ملل متحد، مقدور نیست، اما ایران می‌تواند در راستای قطعنامه (۳۷۷) یا قطعنامه اتحاد برای صلح، در مجمع عمومی سازمان ملل متحد که اکثریت اعضای آن عضو جنبش عدم تعهد و همسو با ایران هستند، حملات آمریکا و رژیم نیابتی او را یا قطعنامه مذکور محکوم کند و این محکومیت نیز می‌تواند به تقویت دلایل حقوقی برای محکومیت آمریکا و آمرین حملات جنگ در دیوان‌های بین‌المللی مؤثر واقع شود.

متجاوزان و الزام به پرداخت غرامت استفاده کند. در این میان راهکارهای ذیل از جمله ظرفیت‌های حقوقی برای احقاق حق است.
۱- ایران می‌تواند با پذیرش موردی صلاحیت دیوان کیفری دادگستری بین‌المللی (آی‌سی‌سی) ذیل بند ۳ از ماده ۱۲ اساسنامه دیوان در سطح اشخاص حقیقی، با توجه به ماده ۸ اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی (توصیف مصادیق جرم جنایت جنگی) علیه آمران و عاملان جنگ مذکور، کیفرخواست خود را در این دیوان برای محاکمه به ثبت برساند؛ چرا که طبق ماده ۲۵ اساسنامه دیوان بین‌المللی کیفری؛ آمران، عاملان و معاونان جنایات صورت گرفته دارای «مسئولیت کیفری فردی» هستند.

۲- ایران همچنین حق دارد با جمع‌آوری مستندات اعم از تصاویر ماهواره‌ای، گزارش سازمان‌های بریکس و شانگهای، عدم متعهدا (NAM)، شورای حقوق بشر سازمان ملل (UNHRC)، اظهارات آسیب‌دیدگان و کلای حقوق بشر مستقل، با توجه به اذعان اخیر رئیس دولت آمریکا مبنی بر قبول مسئولیت حمله اخیر رژیم اسرائیل به ایران ونیز دستور حمله مستقیم وی به سایت‌های هسته‌ای ایران، به استناد بند۴ ماده

به صورت «اولیه»، مطلق رد کرده و صرفاً «توسل به زور ثانویه» را در دو حالت مشروع می‌داند.
نخست آنکه کشور مورد حمله نظامی می‌تواند تا پیش از تصمیم شورای امنیت در قبال حملات، از خود دفاع مشروع کند (ماده ۵۱ منشور) و دوم آنکه شورای امنیت سازمان ملل متحد بنا بر وظیفه مصرحه در ماده ۲۴ منشور (حفظ صلح بین‌المللی)، ذیل ماده ۴۲ (جلوگیری از نقض صلح بین‌المللی) می‌تواند مجوز جنگ را در راستای حفظ صلح بین‌المللی صادر کند. بنابراین حمله دولت آمریکا و رژیم اسرائیل به خاک ایران، از مصادیق جرم بین‌المللی جنایت جنگی، ذیل ماده ۸ اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی دادگستری به شمار می‌رود. با این توصیف می‌توان نتیجه گرفت حملات نظامی آمریکا و رژیم صهیونیستی به ایران در ۲۳ تیر ماه ۴۲ بنا بر بند ۴ ماده ۲ منشور ملل متحد و بند ۲ ماده ۵ ضمیمه قطعنامه ۳۳۱۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد در خصوص (جنایت علیه صلح و امنیت بین‌المللی)، غیرقانونی بوده و لازم است جمهوری اسلامی ایران از ظرفیت‌های حقوقی در سطح بین‌المللی در راستای شناسایی و مجازات قضایی

چند هفته پس از میزبانی ایران از وزیران اکو، اینک معاون اول رئیس‌جمهور برای شرکت در نشست شانگهای عازم مسکو شده است

نمایشگاه قدرت شرق

بوده است. چنین ویژگی‌های متنازی آن هم در شرایطی که جمهوری اسلامی در کانون تهدیدهای غرب قرار گرفته، فرصت بسیار خوبی برای توسعه همکاری‌های اقتصادی با طرف‌های منطقه‌ای و بی‌اثر کردن رویکرد خصمانه و تحریمی دشمن است. ایران چند سالی است عضو شانگهای وبریکس است و اخیراً قراردادهای استراتژیک همکاری بلندمدت با روسیه و چین که عضو هر دو گروه هستند به امضا رسانده؛ الگویی که می‌تواند مبنای جاده صاف‌کن توسعه مناسبات قرار گرفته و به دیگر طرف‌های منطقه‌ای هم توسعه یابد. بنابراین یکی از اهداف سفر آقای عارف این خواهد بود که چالش‌های موجود برای تعاملات اقتصادی با کشورهای عضو گروه شانگهای را بررسی و در این زمینه راهکارهایی را پیدا کند. علاوه بر این ایران به دنبال تحکیم جایگاه کریدوری خود از طریق تقویت نقش در گروه‌های منطقه‌ای بوده و در این مسیر شانگهای اثرگذار است.

■ نمایش قدرت شرق

از سویی حضور معاون اول رئیس جمهور در نشست مسکو در شرایطی صورت گرفت که جمهوری اسلامی چندی پیش میزان نشست منطقه‌ای دیگری بود. سه‌شنبه ۱۴۰۴ آبان چهارمین اجلاس وزیران کشور عضو سازمان

همکاری اقتصادی اکو با حضور وزیران و معاونان ۹ کشور منطقه پس از ۱۵ سال وقفه در سالن اجلاس سران برگزار شد. جالب آنکه طبق گفته عارف وبر اساس هدف‌گذاری انجام شده در زمینه توسعه مناسبات با همسایگان که یکی از اولویت‌های دولت چهاردهم است، قرار است چهارشنبه هفته جاری نشست استانداران استان‌های مرزی دریای خزر نیز در رشت برگزار شود که از اولویت همکاری‌های منطقه‌ای برای تهران در محیط پرتنش جهانی حکایت دارد. توسعه منطقه‌محور اولویت‌سیاست جمهوری اسلامی است وقطعا شانگهای می‌تواند در این مسیر به بزرگ‌ترین بستر تعامل با دنیای شرق بدل شود؛ مسئله‌ای که در صورت تحقق بر حفظ انسجام منطقه‌ای تأثیرگذار خواهد بود.

نیاید از یاد برد سازمان شانگهای با حضور عمده قدرت‌های شرقی، از همان ابتدای شکل‌گیری در سال ۱۹۹۶ به منظور تقویت همکاری‌های چندجانبه اقتصادی، امنیتی وسیاسی و ایجاد موازنه در برابر نفوذ آمریکا وغرب در منطقه پایه‌گذاری شده است. تهران چهارم رتبه ۲۰۲۳ به طور رسمی به این سازمان پیوست وهم‌اکنون همکاری با SCO، یکی از مهم‌ترین تحولات ژئوپلیتیک ایران در سال‌های اخیر است. اهداف گفته شده در مجموع همسو و هم‌جهت با سیاست‌های کلان نظام جمهوری اسلامی بوده و این بدون تردید یک پل همکاری برد-برد ایجاد کرده است. از سویی اشتراک نظر ایران، چین و روسیه و هم‌گرایی و تعامل آن‌ها در قالب شانگهای می‌تواند فضایی روبه‌جلو در راستای امنیت همه طرف‌ها ایجاد کند. همکاری مذکور که اغلب به‌عنوان محور شرق‌گرایی یا انتلاف ضد‌هژمونی شناخته می‌شود، نتایج مثبتی در چندین حوزه کلیدی برای آن‌ها به همراه دارد و به‌طور فزاینده‌ای بر نظم جهانی تأثیر می‌گذارد.